

Oponentský posudek dizertační práce

Studentka: Mgr. Lenka Hellebrandová

Název práce: ANALÝZA EFEKTIVITY VLÁDNUTÍ – KOMPARACE MĚST A OBCÍ VYBRANÝCH ČESKÝCH KRAJŮ: POLITICKO-GEOGRAFICKÉ ASPEKTY

Oponent: Mgr. Ondřej Slach, Ph.D.

Pracoviště: Ostravská univerzita, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Předložená disertační práce se zaměřuje na analýzu efektivity vládnutí, přesněji vyjádřeno: „Ústředním tématem dizertační práce je efektivita vládnutí a nastínění jednoho z možných způsobů její analýzy na bázi komparace činnosti samosprávy vybraných měst středního řádu. Celé téma je pojato a zpracováno více exploračně, kdy hlavním motivem tohoto výzkumu je snaha porozumět lokální správě (vládnutí) v Česku v kontextu realizovaných změn v posledních více jak 20 letech a na základě zjištěných poznatků se pokusit zhodnotit její efektivitu ve vztahu k základnímu úkolu lokálních vlád, tedy k rozvoji určitého území (obce/města)“.

Zvolené téma má jednak dlouhodobou tradici výzkumu (byť zejména v oblasti administrativních věd) a jednak se jedná o téma vysoce společensky relevantní, zejména ve vztahu k současným, ale především budoucím výzvám, kterým budou čelit lokální administrativy. Pro potřeby výzkumu byly vybrány celkově čtyři města, která autorka klasifikuje jako města „středního řádu“, nicméně z práce není jasné, o co se tato klasifikace opírá. V literatuře jsou jako second-tier označována města poněkud jiné povahy (viz např. Cardoso a Meijers 2016). Kladně hodnotím snahu o zdůvodnění výběru, který mohl být pracován důkladněji (Krehl a Weck 2020). Jsem si vědom, že cíle práce byla primárně analýza vládnutí, přesto by práci prospěl alespoň stručný profil zkoumaných měst, protože lze polemizovat s tím (viz např. Koutský 2011; Görmar a kol. 2022), že města mají „srovnatelné vstupní socio-ekonomické podmínky, které ovlivňují chování a interakci politických aktérů“ (str. 39). Především pak zůstává nejasné, v čem spočívá možný přínos zkoumaných měst do výzkumné agendy lokálního vládnutí.

Teoretická část práce je zpracována na solidní úrovni, přičemž se opírá především o práce z oblasti veřejné správy. Za poněkud problematické považuji skutečnost, že hlavní pozornost směřuje spíše ke govermentu a méně ke governance, což není v souladu s celkovým zaměřením práce. Odkazy na uvedenou literaturu spíš naznačují a v řadě případů nevysvětlují diskutované koncepty. Mimo to, za nepříliš šťastné považuji situaci, kdy do popisu specifického kontextu (Česko) jsou včleněny tvrzení obecnější povahy (např. str. 30), které jsou navíc poněkud zkratkovité (viz např. Harvey 2007). V kapitole 3.4.1 (Politici aktéři) absentuje podrobnější rozbor

aktérů privátního sektoru (např. developeři, vlastníci pozemků, firmy apod.), jejichž roli nelze ve vazbě na vládnutí opomíjet i v kontextu post-socialistického prostoru (viz např. Kulcsar a Domokos 2005).

Metodologická stránka práce stojí především na analýze sekundárních zdrojů. Byla využita metoda obsahové analýzy rozvojových dokumentů a mediální analýza. Současně autorka zkonztruovala souhrnný index efektivity vládnutí, který aplikovala na zkoumaná města. Bohužel výběr a ukotvení zvolených metod je podloženo odpovídající literaturou jen omezeně. Aplikaci zvolených metod lze považovat za adekvátní, ačkoliv jsou značně redukcionistické, což lze do jisté míry akceptovat. Jisté výhrady mohou směřovat k aplikované metodice pro „Roli města v mikroregionálním rozvoji“, kde jsou hodnoty 0 nebo 1, což však de facto nemůže zrcadlit roli, jen jejich zapojení. Rád bych zdůraznil, že plně respektuji individuální volbu metod a zdrojů dané práce, přesto si dovolím stručnou poznámku. Autorka analyzuje strategické a rozvojové dokumenty, kterým je věnována dílčí pozornost v teoretické části práce, ale praktiky ignorována je otázka role významu a přístupu k tvorbě strategických dokumentů ve zkoumaném kontextu (viz např. Maier 2012; Dąbrowski 2014). Opomenutí těchto aspektů může vést až k zavádějícím výsledkům. V neposlední řadě, i s uvedeným respektem k výběru metod, v práci bytostně postrádám realizaci rozhovorů s aktéry, které by mohly napomoci při odhalení role aktérů, mechanismů nebo normativní orientace aktérů (Kooiman 2003).

Analytická část práce je precizně zpracována a lze ji považovat za nejsilnější část celé práce. Autorka prokázala schopnost aplikovat vědecké metody na širokém datovém vzorku. Drobná výtká směřuje k přílišné popisnosti/detailnosti, která má za následek, že čtení této práce vyžaduje značnou pozornost. Jako celek je však analýza zdařilá.

Shrnutí výsledků výzkumu a doporučení jsou obsahem kapitol 5 a 6. Ty jsou prezentovány v přehledné a srozumitelné podobě, přičemž v kapitole 6 autorka zodpovídá na položené výzkumné otázky, přičemž tak činní tak logicky a strukturovaně.

Po formální stránce nemám k práci zásadních výhrad. Struktura práce byla taktéž zvolena vhodně, snad až na Kapitolu 2, která by měla být z logiky věci níže, ale nejedná se o zásadní nedostatek.

Do diskuze k obhajobě si dovoluji položit následující otázky:

- Můžete uvést práce, které se věnují výzkumu governance na subnacionální úrovni a byly v nich aplikovány podobné metody?
- Jak se stavíte k otázce vnímání/implementace strategického/regionálního v kontextu práce Dąbrowski (2014)? V souvislosti z uvedeným, prosím o

podrobnější vysvětlení Vašeho doporučení „Zvážit stanovení určité míry závaznosti u vybraných strategických dokumentů obcí a měst“.

- V práci je uvedeno, že „V kontextu lokálního rozvoje a příspěvku k efektivitě vládnutí tak lze stabilitu koalic ve zkoumaných městech hodnotit velmi kladně“. (str. 108). Dle čeho tak soudíte? Jaká mohou být rizika vyplývající z dlouhodobé stability lokálních/regionálních koalic?
- Doporučujete, že: „Samosprávy, resp. obce a města, by měly více propagovat participativní metody a snažit se zapojit co nejvíce občanů i dalších aktérů.“ Můžete prosím popsat efektivitu participativních rozpočtů a možná rizika spojená s tímto přístupem?

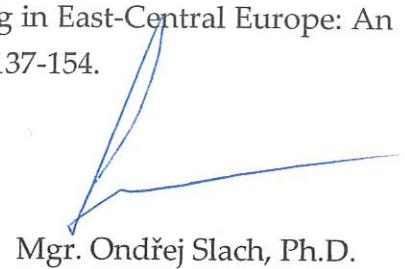
K předložené práci byla směřována celá řada kritických podnětů, nicméně u většiny z nich se jednalo o podněty povahy diskuzní, zejména v rovině teoreticko-metodologické. Práci nelze upřít vědeckou a společenskou relevanci. I přes uvedené podněty, práce splňuje nároky kladené na tento typ prací, **a proto ji doporučuji k obhajobě**.

Použitá literatura:

- Cardoso, R. V., & Meijers, E. J. (2016). Contrasts between first-tier and second-tier cities in Europe: A functional perspective. *European Planning Studies*, 24(5), 996-1015.
- Dąbrowski, M. (2014). Towards place-based regional and local development strategies in Central and Eastern Europe? EU cohesion policy and strategic planning capacity at the sub-national level. *Local Economy*, 29(4-5), 378-393.
- Görmar, F., Grillitsch, M., Hruška, V., Mihály, M., Nagy, E., Píša, J., & Stihl, L. (2022). Power relations and local agency: a comparative study of European mining towns. *Urban Research & Practice*, 1-24.
- Kooiman, J. (2003). Governing as governance. Sage.
- Koutský, J. (2011). Staré průmyslové regiony-vývojové tendence, možnosti rozvoje. Univerzita JE Purkyně.
- Krehl, A., & Weck, S. (2020). Doing comparative case study research in urban and regional studies: What can be learnt from practice?. *European Planning Studies*, 28(9), 1858-1876.
- Kulcsar, L. J., & Domokos, T. (2005). The post-socialist growth machine: the case of Hungary. *International journal of urban and regional research*, 29(3), 550-563.

Maier, K. (2012). Europeanization and changing planning in East-Central Europe: An Easterner's view. *Planning Practice and Research*, 27(1), 137-154.

V Ostravě 10.6.2022

Mgr. Ondřej Slach, Ph.D.